



Naxçıvan Dövlət Universitetinin beynəlxalq əlaqələri

Azərbaycan Respublikasında uğurla davam etdirilən islahatlar ölkənin hərtərəfli inkişafını təmin edəcək bütün sahələrin dayanıqlılığını və müqavimətliliyini daha da artırmaqdadır. Bu, hər şeydən əvvəl özünün həm də sosial mahiyyəti ilə daha çox aktuallıq qazanmaqla, eyni zamanda təhsil sahəsindəki uzunmüddətli perspektivlərin yaranmasına səbəb olmaqdadır. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan milli təhsil strategiyasının inkişafı 2004-cü ildən etibarən məqsədyönlü regional iqtisadi siyasətin güclü dayaqlarının yaranmasında etibarlı bazaya çevrildi. Uğurla icra olunan regional iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramları artıq dördüncü mərhələsində olmaqla, bütün sahələr kimi təhsil sahəsində də regional və milli mahiyyəti artırmaqda davam edən nailiyyətlərin əldə olunmasını təmin etməkdədir. Təbii ki, bu sahədə gənc nəslin elmi potensialının artması, ali təhsil alması və ixtisaslaşması kimi məsələlər dövlətin sosial siyasətinin çox mühüm tərkib hissələrinə çevrildi. Bütün bunlar milli təhsilin inkişafı sahəsində etibarlılığı ilə seçilməklə təhsil şəbəkəsinin əhatəsinin genişlənməsini də təmin etməkdədir. Əldə olunan nəticələr isə imkan verir ki, mövcud sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsinə, davam etdirilən islahatların nəticələrinə, əmək bazarının tələblərinə, bu sahədəki mənasibətlərin davamlılığına uyğun olaraq çoxistiqamətli ixtisaslaşma üzrə təhsil imkanları yaradılsın və daha müntəzəm tədris proseslərinin dayaqları möhkəmləndirilmiş olsun. Çox sevindirici haldır ki, qeyd olunan amillər öz ifadəsini Naxçıvan Dövlət Universitetinin (NDU) təmsalında yeni-yeni uğurların əldə olunması ilə tapmaqdadır.

Hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunan universitetdə geridə qalan tədris ilində 6008 tələbə gələcəyin ixtisaslı kadrları olaraq təhsil almışdır. Bunun 5648-i əyani və qiyabi şöbələrində bakalavr üzrə, 360-ı isə magistratura üzrə təhsil almış və ya almaqdadır. Bununla yanaşı, ali təhsil ocağında elmi araşdırmalarla 190 tədqiqatçı məşğul olmaqdadır ki, bunun da 138-i doktorantura üzrə, 52-si isə rezidentura üzrə təhsil alır. Təbii ki, bəhs olunan göstəricilərlə universitet yeni tədris ilinə daha müntəzəm layihələrin reallaşdırılması ilə hazırlaşmaqdadır.

Naxçıvan Dövlət Universiteti son illərdə modern təhsil imkanlarını, elmi əsaslara söykənən daha məhsuldar və yaradıcı ideyaları, startap layihələrini, yeni dünya çağırışları ilə səsleşən, həmçinin, daha çox innovativ inkişafı və texnoloji üstünlükləri hədəfləyən ali məktəb olaraq, islahatları qətiyyətlə davam etdirməkdədir. Qeyd edək ki, 14 dekabr 2020-ci il tarixdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri tərəfindən imzalanan sərəncamla Naxçıvan Dövlət Universitetində Texnologiyalar Parkının yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Artıq 2 hektar ərazini əhatə etməklə, 16 iyun 2021-ci il tarixində təmələqoyma mərasimi keçirilən Texnologiyalar Parkının yaradılmasında əsas məqsəd elmlə istehsalat arasında qarşılıqlı əlaqənin qurulmasından, istehsalatın yeni elmi ideyalar əsasında inkişafından, elmi tədqiqatlara olan xərclərin səmərəliliyinin yüksəldilməsindən ibarətdir. Eyni zamanda, müxtəlif elm sahələri üzrə təcrübə-konstruktor, elmi-tədqiqat və startap layihələrinin mühüm elmi nəticələrinin sənaye və xidmət sahələrində tətbiqini həyata keçirən sosial, mədəni, mühəndis-kommunikasiya təminatı olan obyektlər kompleksindən ibarət mexanizmin yaradılması ilə Texnologiya Parkında universitetin daha mühüm uğurlarının reallaşması mümkün olacaqdır.

Təbii ki, bütün bunlar Naxçıvan Dövlət Universitetinin bütün ixtisaslar üzrə, həm də bütün fakültələrini əhatə etməklə, bir-birini əvəz edən tədris illərinin planlarında nəzərdə tutulmaqla reallaşacaqdır. Bunlarla yanaşı, təhsil və tədrisin idarə olunması sahəsində keyfiyyət göstəricilərinin əldə olunması hələ 2020-ci ilin may ayında yeni fakültələrin, xüsusilə də, ingilis dilində iqtisadiyyat ixtisasının yaradılmasına zəmin yaratmışdır.

NDU qarşısındakı dövrlər üzrə yeni hədəflərini müəyyən etmişdir. Bunlara:

- təhsilin daha səmərəli keyfiyyət mərhələlərinin başlatılması;
- tədris proseslərinin səmərəli təsisatlarının yaradılması;
- reallaşan islahatlara uyğun olaraq beynəlxalq əməkdaşlıqların qurulması;
- qarşılıqlı əməkdaşlığa əsaslanmaqla, ikili diplom layihələrinin həyata keçirilməsi;
- tələbə və müəllim mobilliyinin təşkilində, həm də elmi araşdırma nəticələrinin ortaq yayımlanmasında mühüm nailiyyətlərin əldə olunması ilə ölkənin milli təhsil strategiyasının inkişafına hərəkətverici təsiri ilə seçiləcək nəticələrin qazanılmasına imkanlar açacaqdır.

Gələcəyə daha böyük uğurlarla

Qeyd olunan məsələlər NDU-nun qarşısındakı dövrlər üzrə prioritetlərinə aid olunmaqla hər zaman aktual olmuşdur. Bu məqsədlə, universitetin rektoru Elbrus İsayevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin 8-16 iyul 2021-ci il tarixlərində qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinə səfəri zamanı Türkiyə Ali Təhsil Şurasında və Çankırı Karatekin, Ankara, Orta Doğu Teknik, Qazı, Hacı Bayram Veli, İstanbul Texnik, Yıldız Texnik universitetlərində görüşləri baş tutmuşdur. Qardaş ölkə ilə ümumi mənada məhz etibarlı tədrisin və elmi-tədqiqatların intensivliyi istiqamətində razılaşmalar əldə olunmuşdur.

Qardaş ölkənin nüfuzlu ali məktəblərinə səfər zamanı Türkiyə Ali Təhsil Şurasında (Yüksək Öğretim Kurulu-YÖK) keçirilən görüşlərin mühüm əhəmiyyətini qeyd etmək lazımdır. Burada Naxçıvan Dövlət Universitetinin 2013-cü ildən başlayaraq Mövlanə Mübadilə proqramına qoşulması və Türkiyə Respublikası ilə müəllim-tələbə mübadiləsinin səmərəli reallaşdırılmasından bəhs olunmuşdur. Çox sevindirici hal olaraq qeyd olunmuşdur ki, hazırda xarici tələbələr arasında Türkiyədən olan tələbələr üstünlük təşkil edir. Türkiyə universitetləri ilə texnopark sahəsində əməkdaşlığın perspektivlərinə önəm verilərək bu istiqamətdə təcrübə mübadiləsinin əhəmiyyətinə toxunulub. Təbii ki, bütün bunlar həm də innovativ və texnoloji inkişaf sahəsində Naxçıvan Dövlət Universitetinin üstünlüklərini bir daha ortaya qoymuş oldu.

Çoxistiqamətli razılaşmalar Çankırı Karatekin Universitetində keçirilən görüşdə qarşılıqlı perspektivə söykənən nəticələrlə yadda qalmışdır. Ələmətdar haldır ki, hazırda NDU ilə Türkiyənin öncül universitetləri arasında tələbə və müəllim mobilliyi sahəsində əməkdaşlıq müqavilələri uğurla icra olunur. Məhz Çankırı Karatekin universitetində bundan sonrakı mərhələlərdə daha mühüm layihələrin həyata keçirilməsi mümkün olacaqdır. Xüsusilə, ikili diplom layihələrinin bu sahədə rolu böyük olması ilə seçiləcək. Bu məqsədlə, hər iki ali təhsil ocağı arasında imzalanan protokol Türkiyə Ali Təhsil Şurası tərəfindən təsdiq olunduqdan sonra növbəti akademik ildən başlayaraq 5 il müddətində etibarlı olacaqdır.

Təbii ki, ikili diplom layihəsi çərçivəsində qarşısındakı dövrlər üçün:

- göndəriləcək tələbələrin sayının və ortaq proqram çərçivəsində təqaid alacaq tələbə kontingentinin müəyyənəndirilməsi;
- qeyd olunan amillər üzrə şərtlərin aydınlaşdırılması;
- qiymətləndirmə sisteminin uyğunlaşdırılması artıq təmin olunmuşdur. Təbii ki, birgə layihənin iştirakçısı olaraq tələbələrə həmin şərtlərə əməl etməsi nəticələrə daha da səmərəlilik gətirəcək.

NDU dünyanın 130-dan çox ölkəsinin ali məktəbləri ilə beynəlxalq əməkdaşlığa malikdir. Eyni zamanda Türkiyə Cümhuriyyətinin 80-dən çox universiteti ilə qarşılıqlı münasibətləri inkişaf etdirməkdədir. Ankara Universiteti ilə yaranan əməkdaşlıqlar da önəmliyi ilə seçilir. Belə ki, qarşılıqlı əməkdaşlıqda:

- akademik və elmi mövzulardakı fəaliyyətlərdə bir-birinin imkan və təcrübələrindən faydalanmasından;
- elmi məqsədlər daxilində professor-müəllim mobilliyindən;
- dərslər, müşavirə, tədqiqat və bu sahələr üzrə oxşar fəaliyyətlərdən;
- tədris və araşdırma məqsədilə hər növ kitabdan, elmi nəşrlərdən və bənzər materialların qarşılıqlı mübadiləsindən;
- birgə tədqiqat layihələrinin reallaşmasından və elmi yığıncaqların keçirilməsindən ibarət olan ortaq fəaliyyət öz yerini alacaqdır.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin qarşısındakı dövrlər üzrə hədəfləri daha daqıq və qətiyyətlə reallaşmaqdadır. Məhz Türkiyənin qabaqcıl universitetlərindən olan Orta Doğu Teknik Universiteti (ODTU) arasında əməkdaşlıq görüşlərinin keçirilməsi bu sahədəki prosesləri daha da sürətləndirəcəkdir.

Həmin görüşdə də aktual məsələ olaraq, ikili diplom layihələrinin icrası ilə bağlı razılıq əldə olunub. Bununla yanaşı, görüş zamanı istifadəyə verildikdən sonra NDU-nun Texnoparkında rezident olaraq yerli və xarici şirkətlərin ofislərinin yerləşməsi sahəsində razılığa gəlinmiş, müvafiq sahədə qabaqcıl dünya təcrübəsinin öyrənilməsi və bu baxımdan ODTU Texnoparkının imkanlarından istifadə üçün əminlik ifadə olunmuşdur.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin beynəlxalq əməkdaşlıqlar üzrə tədbirləri qətiyyətlidir, uğurludur. Bu mənada, Qazi Universitetində keçirilən görüş və orada da çoxşaxəli istiqamətlər üzrə əməkdaşlıqlar aktuallığı ilə seçilir. Universitetlər bundan sonrakı mərhələdə qarşılıqlı işbirliklərində müxtəlif profilili ixtisaslar üzrə doktorant və dissertant mobilliyindən, fransız və ingilis dili ixtisasları üzrə təcrübə mübadiləsinin mümkünlüyündən ibarət olan ortaq fəaliyyət üzrə razılıq əldə ediblər. Eyni zamanda, universitetlər arasında daha da inkişaf edəcək münasibətlər “ortaq tədris və ixtisaslaşma”, “birgə araşdırma”, “ortaq ideyalar və layihələr”, “təhsildə və elmdə işbirliyi”, “birgə nəticələr” və digər anlayışların geniş əhatədə təşəkkülünə zəmin yaratmış olacaqdır.

Qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında baş tutan razılaşmalar Naxçıvan Dövlət Universitetinin çoxistiqamətli hədəflərini ifadə etməklə, Türkiyənin Hacı Bayram Veli Universitetində də gerçəkləşib. Tədris sahəsi, elmi dövriyyə və yaradıcılıq imkanlarının genişləndirilməsi kimi istiqamətlərdə əldə olunan razılaşmalar qarşısındakı dövrlər üzrə hər iki ali məktəb

üzün olduqca səmərəli olacaqdır.

Ali məktəblər arasında perspektivli nəticələrə dayanan elm və tədris proseslərinin təşkilindən ibarət olan, “iki elmi rəhbərli” ixtisaslara qəbul planı aparılmasını nəzərdə tutan və həmçinin milli iqtisadi prioritetlər üzrə aktual olan sahələrə kadr hazırlığını hədəfləyən nəticələr əldə olunacaqdır.

Qeyd etmək olar ki, bütün bunlar ölkəmizin uzunmüddətli iqtisadi hədəfləri müstəvisində də olduqca faydalı olacaqdır. Belə ki, yeni keyfiyyət mərhələsində davam etdirilən iqtisadi islahatlar ənənəvi sahələrlə yanaşı, prioritet olaraq seçilən sahələrin də, xüsusilə də, turizm sektorunun perspektivlərinin yaradılması aktuallığını artırmaqdadır. Məhz turizm sənayesinin elmi əsaslarının təşəkkülündə və dayanıqlılığının təmin olunmasında universitetlər arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi və inkişafı çox səmərəli olacaqdır. Çünki bu, yeni mərhələdə universitetimizin turizm ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrini axtarış və mənimsəmə imkanlarını, eyni zamanda, tədris aparan müəllimlərin təcrübə və peşəkarlığını daha da artıracaqdır.

Tədrisin etibarlılığı və elmi araşdırmaların daha əhatəli olmasında qabaqcıl ali təhsil ocaqlarından biri olan İstanbul Texnik Universitetinə səfərin də çox mühüm əhəmiyyəti var. Peşəkarlığın qorunması, elmi-təcrübə və daha çox tətbiqi fənlər üzrə keyfiyyət göstəricilərinin artan dinamikasının təşəkkülü ali məktəbimizin qarşısındakı dövrlər üzrə perspektivlərinə aid olacaqdır. Eyni zamanda, əldə olunan razılaşmalar universitetimizin İncəsənət fakültəsində təhsil alan tələbələr üçün də səmərəliliyi ilə seçiləcəkdir. Belə ki, bu istiqamətdə mobilliyin təşkili və idarə olunması sahəsində proqramların icrası, həmçinin ikili diplom layihələrinin həyata keçirilməsi yaxın gələcək üzrə hədəflərimizi təşkil edəcəkdir.

Ələmətdar hal ondan ibarətdir ki, əməkdaşlıqlar bütün ixtisaslar üzrə tələbələrə seçim imkanlarını daha da genişləndirəcək, onların ixtisaslı kadr, gerçək mütəxəssis olaraq formalaşmasına təkan olacaqdır. Bu sahədə universitetimizin “Elektrik və elektronika mühəndisliyi” ixtisası üzrə birgə tədrisin təşkili və eyni zamanda doktorantura və magistratura təhsil pilləsi, həmçinin texniki və mühəndislik sahələri üzrə ikili diplom proqramının həyata keçirilməsini qeyd etməyimiz yerinə düşər.

Qeyd edək ki, ikili diplom layihəsi özünün ali təhsil sahəsində üstünlükləri ilə yanaşı, həm də iki qardaş dövlətin birgə təhsilini, birgə tələbəsini, birgə kadrları ifadə etməklə, eyni zamanda, bir tələbənin öz ixtisaslaşmasında güvəndiyi iki qardaş dövlətin gücünü bir daha göstərmiş olacaqdır. Bununla da, təbii ki, hər birimiz üçün qururverici kəlam olan “Bir millət, iki dövlət” anlayışını itfixarla zirvələrdə yaşadacaqdır. Burada həmçinin bizim universitetimiz üçün əhəmiyyətli təcrübə olacaqdır texnopark sahəsində uğurlu fəaliyyətin müxtəlif tərəfləri müzakirə olunmuş və xüsusilə, İTÜ ARI Texnoparkı ilə birgə fəaliyyət üzrə razılığa gəlinmişdir.

Təhsil sahəsində innovativ inkişafı və çevik mexanizmləri, dövlətimizin hərtərəfli qayğısı və diqqəti ilə əldə etdiyi uğurlar sevindiricidir. Xüsusilə, qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin Yıldız Texnik Universiteti (YTU) ilə qarşılıqlı əməkdaşlıqlar üzrə əldə olunan razılaşmalar qarşısındakı uzunmüddətli dövrlər üzrə çox böyük potensial olacaqdır. YTU-də keçirilən görüş zamanı da mühüm ortaq razılaşmalar əldə olunmuşdur.

Beləliklə, Naxçıvan Dövlət Universiteti yeni 2021-2022-ci tədris ilinə daha böyük uğurlarla başlayacaqdır. Burada həm də tələbələrə müəllimlərin qarşılıqlı tədris münasibətlərinin inkişafına və daha böyük keyfiyyət göstəricilərinə təminat olacaqdır. Bütün mənalarda bunlar milli təhsil strategiyasının səmərəliliyinin ifadəsi olmaqla, çox aktualdır.

Cavadxan QASIMOV,
Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru